

Ne gurítsd a dinnyét!

Sok a gyümölcs, kevés az órabér

Kevés az idénymunkás a mezőgazdaságban, mert csak néhány hétre, hónapra adnak a gazdák munkát, ráadásul a munkavállalók keveslik az ezer forint körüli órabért, és nem akarnak a nagy melegben a földeken dolgozni. Aki tudja, gépesíti a gazdaságát, vagy külföldi napszámot foglalkoztat. Most van a szezonja, ezért Csányban, a magyar dinnye „szülőhazájában” jártunk.

F – Merre vannak a dinnyeföldek?
 – Kérdezem a kis csányi benzinkúton. Traktorgumi a tuják mellett, benne virág. A shop előtti padon egy férfi hasal, fűszál a szájában, körülötte férfiak, nők. Cseverésznek. Felkapják a fejüket, bizalmatlanul méregetnek.

– Menjen vissza pár kilométert, aztán megtalálja – mondja az egyik. A hasaló férfinak jobb ötlete van.

– Keresd a Milánt! – vált tegezősre.

– Ki ő?

– A legnagyobb dinnyetermesztő errefelé. Látuk, most ment haza.

Kórusban mondják, melyik ház az övé. Köszönjük, kocsiba ülünk. Deszkakerítés, fóliasátrak, nagy teherautó a ház előtt. Negyvenes férfi jön elő az ajtócsapódásra. Póló, piros rövidnadrág, szandál.

– Maga a Milán?

– Az vagyok. Meggyes Milán – mondja.

Elmondjuk, mi járatban vagyunk, hogy azt mondják, nincs, aki fel-szedje a dinnyét, nagy a munka-erőhiány. Állítólag a nagy melegben senki sem akar két hétre elszegődni, ráadásul keveslik az ezerforintos órabért.

– Gyertek utánam – mondja. Már tegeződünk, az imént egymás tenyerébe csaptunk. Beszáll a teherautóba, és elporoz a háromezer lelkes hevesi falu vége felé. Követjük.

Alattunk az út hullámzik, előttünk a forró levegő. Alig bírjuk az iramot, ezerrel kerülgetjük a kátyúkat. Egy hűtőház előtt állunk meg. Az épületben konténerekben a dinnye. Meggyes Milán többed-magával bérlő az épületet. Van, aki szilvával foglalkozik, más almával, meggyel, cseresznyével. Milánnak a nagypapa is dinnyézett.

Tíz évvel ezelőtt még jöttek a fiatal, erős fiúk. Igyekeztünk úgy időzíteni a munkát, hogy a nagy zenei fesztiválok előtt végezzünk. Mert aztán nehéz volt találni utánpótlást.

– Az ő útját folytatom én is. Csány a magyar dinnye szülőhazája, Békésben van a fővárosa. A dinnye nem szereti ugyanazt a földet. Évről évre cserélni kell. Így a helyi termesztők elindultak más vidékekre, Békésbe, Tolnába. Tavasztól őszig ott dolgoztak, aztán visszatértek ide, a faluba – meséli.

Tizenhat hektár földön termeszt dinnyét, hektáronként 500-600 mázsa terem. Néhány éve megállapodott egy hazai áruházláncsal, így az lett a fő felvásárlója. Mobilon mutatja a videóit, a traktor talajmarózik, szórja a műtrágyát, a másik felvételen lefekteti a csepegtetőcsövet meg a fóliát. A harmadikon a traktor farában ül egy férfi, és adagolja az ültetőbe a dinnyepalántát.

– Mindent felveszel?

– Dokumentálom, honnan hova jutottunk – mosolyog.

Azt mondja, ő is alig talál embert a dinnyeszedésre.

– Tíz évvel ezelőtt még jöttek a fiatal, erős fiúk. Igyekeztünk úgy időzíteni a munkát, hogy a nagy zenei fesztiválok előtt végezzünk. Mert aztán nehéz volt találni utánpótlást. Most a faluban hétszáz az uborkaszedés órabére, én ráigérem: ezer forintot adok óránként a dinnyeszedésért, és még az ebédszünetre is fizetek. Mégis alig van ember – sóhajt.

A szomszédos Atkárón beszéltem több emberrel. Azt mesélték, sok gyár ad munkát a környéken, van itt autóalkatrész-üzem, plasztikgyár, Mátrai Erőmű. Több műszakban 230 ezret is meg

lehet keresni. Az erőmű ennél többért, 290 ezerért is keresett embert. Így nem csoda, hogy a helyiek nem szívesen mennek el idénymunkára. Felhívtam Hunyadi Istvánt, a FruitVeB Magyar Zöldség-Gyümölcs Szakmaközi Szervezet szakmai igazgatóját is. Ő azt mondta, a kilencvenes években még sokkal könnyebb volt napszámot találni, főleg ha olyan árukkal foglalkozott a termelő, amelyek több hónapra biztosították az idénymunkások megélhetését.

– Ma a gazdaságok többsége egy-két zöldség- vagy gyümölcsféle termesztésével foglalkozik, a betakarítási szezon náluk viszonylag rövid. Erre az idénymunkás széttárja a kezét: néhány hét munka után mihez kezdek majd? – mondta Hunyadi István. Szerinte az idénymunkások elmaradása emellett annak is betudható, hogy sokan külföldön, például Ausztriában vállalnak munkát, ahol előfordulhat tízeurós órabér is. Sőt a konjunktúra miatt a hazai építőipar is jobb béreket kínál a mezőgazdaságinál. A napszámok a dinnyeföldön nyolc-kilencezer forintot kapnak, de ők 12-13 ezer forintért vállalnak a munkát. A termelő, ha megadná, amit kérnek, akkor azt az összeget be kéne építenie a dinnye árába. Magyarországon 1000-1500 család foglalkozik dinnyetermesztéssel, és 60-65 ezer azoknak a vállalkozásoknak a száma, amelyek valamilyen módon érintettek a kertészeti ágazatban. Ebbe beletartoznak az őstermelők is.

– Azt is látjuk, hogy az elmúlt 20-25 évben felnőtt néhány generáció, amelynek egyes tagjai lemondtak az önfenntartásról. A szociális ellátórendszer lehetőségeit kihasználva az alapszintű megélhetés sokak számára biztosított, így számukra nincs igazi motiváló tényező a munkavállalásra – mondta Hunyadi István. De azt is hozzátette, hogy általánosítani nem szabad, vannak még olyan dolgozó-szorgos kezű idénymunkások az országban, akik tiszteletre méltó módon, sokszor erőn felül teljesítve próbálnak megélhetést biztosítani maguknak és családjuknak.

– Úgy tűnik azonban, számuk egyre csökken – mondta a telefonba.

Meggyes Milánhoz egy idős házaspár érkezik. Dinnyéért jöttek. A gazda kér tőlük egy kis türelmet. Nekem magyaráz.

– Inkább gépesítek mindent. Megvettem az ültetőgépet, a teherautót, hogy ne kelljen fizetni a szállításért. Vásároltam konténereket is, egyik sem térül meg, de nem tudok mit csinálni. Egyik kollégámnak van hat hektár cseresznyéje, és hat

hektáron terem nála a meggy is. Nem talált embert, aki leszedje, lelakatolta hát a gyümölcsös kapuját, és a fán rohadt meg minden – mondja.

Nem messze a hűtőháztól teherautóra pakolják a dinnyét. Nők, férfiak vegyesen. Lengyelországba megy a kocsi. Harminc forint kilója az exportdinnyének, 2001-ben még ötven forint volt. Ide jutottunk, mondja Milán.

– Ne gurítsd a dinnyét, Adrián! Meg ne lássam, hogy valaki dobja vagy gurítja – kiabál az embereknek. Azok megszeppenve ölelik a dinnyét. Úgy bánnak vele, mint a hímes tojással. Szatmári és magyarországi munkások dolgoznak itt. Milán természet uborkát meg pritamint, így néhányuknak marad munka szeptemberig.

– Szatmárban nincsen lehetőség – mondja az egyik erdélyi magyar. Felesége szégyenlősen lehajtja a fejét.

– És ha vége a dinnyeszezonnak, mit csinálnak? – kérdezem. Nem válaszolnak, némán pakolják tovább a dinnyét.

– Válaszolj, ha kérdeztek! – mordul rá Milán. A szatmári férfi dacosan felkapja a fejét, megvonja a vállát:
– Hazamegyünk, nem tudunk mit csinálni.

Gépesíték mindent. Megvettem az ültetőgépet, a teherautót, hogy ne kelljen fizetni a szállításért. Vásároltam konténereket is, egyik sem térül meg, de nem tudok mit csinálni.

nyét. Negyven éve dolgozik a dinnyeföldön, családi vállalkozása nagy áruházláncoknak is beszállít. Napi 300-400 mázsa dinnyét tud értékesíteni. Az idei rossz időjárás akár többmillió bevételkiesést okozhat neki: májusban szinte nyár volt, de a június túl sok esővel köszöntött be, és éjjel hideg volt. A kiesett összeget fejlesztésre is tudná fordítani, de cégének hiteleit is törleszthetné belőle. Azt mondta ő is, hogy az 1200 forintos óradíjért nehezen talál munkást, másrészt minden piaci szereplő száz forint alá igyekszik nyomni a dinnye kilójának árát.

– Húsz évvel ezelőtt is ugyanennyibe került a dinnye, de ma ezt nehéz ki-gazdálkodni. A munkások béréen kívül a csomagolóanyag, a szállítás is pénz-

be kerül. A dinnye mérete egy átlagos időszakban naponta duplázódik, de rossz idő esetén megáll a fejlődésben, alakja deformálódhat – magyarázta Bognár János a telefonba.

– Na, ezt emeld meg! – mutat az egyik dinnyére Meggyes Milán. Nyögök. Lehet vagy húsz kiló.

– Honnan tudod, hogy érett? – kérdezem.

– A tenyereddel tartsd mindkét oldalon. Egyik kezeddal paskold meg az oldalát, és a rezgést érezned kell a másikon. Akkor jó a dinnye, ha nincs benne túlérettségre jellemző szakadás – magyarázta. Szereti a dinnyét, de csak a közepét eszi, ahol nincs sok mag, és azt is munka közben, nem terített asztalnál.

Kocsiba szállunk, kihajtunk a földekre. Homokos a talaj, süpped a lábunk alatt.

– Ha sok az eső, nálunk elnyeli a föld. Másutt meg kárt okoz. Tolnában ezért lesz rosszabb a termés a miénknél – mondja Milán.

Polgárörkocsi áll meg mellettünk, a gazda behajol az ablakon, paroláznak. Előfordul, hogy idegenek próbálnak dinnyére vadászni. Jöttünkre megjelenik egy fehér Citroen is, egy nyugdíjas férfi vezeti, a dinnyetermesztő azért fizeti, hogy örködjön.

– Most nem szeretem a földet – mondja Meggyes Milán. – Tavasszal szép, amikor még fiatal a napraforgó, fóliás a föld, látszik benne a dinnyepalánta. Esténként kijövünk ide a haverokkal, hozunk sört meg cigit, és nézzük a tájat.

– És mit csinálsz télen? – kérdezem.

– Nézem a sorozatokat a tévében. Mindegyiket tudom kívülről. Nem tudok mit tenni, várom a tavaszt. / **Pungor András**

Kerestem Bognár Jánost, de állandóan foglalt volt a mobilja. Folyton a földeken van, csak este nyolc után tudtunk beszélni. Ő a Magyar Dinnyetermelők Egyesületének alelnöke, a Tolna megyei Szedresen 30-40 hektáron termeszt diny-

Hirdetés

Tisztelt Előfizetők!

Szabadsága idején se mondjon le a 168 Óráról!

Kérjen díjtalan címátirányítást!*

(+36-1) 438-5567
elofizetes@168ora.hu

*minimum egy hónap

168 ÓRA
KÖZLETTETÉSI ÉRTÉKELŐ